



V Bruselu dne 25.3.2021
SWD(2021) 65 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE
KONZULTACE SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI – SOUHRNNÁ ZPRÁVA

Průvodní dokument k

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

O AKČNÍM PLÁNU PRO PODPORU EKOLOGICKÉ PRODUKCE

{COM(2021) 141 final}

ÚVOD

Tento pracovní dokument útvarů Komise představuje souhrn konzultačních činností souvisejících s akčním plánem pro rozvoj ekologické produkce, jak je stanoveno ve strategii konzultace pro tuto iniciativu, zejména v konzultaci o plánu, otevřené veřejné konzultaci a dodatečných podáních od zúčastněných stran. Pokud jde o poslední jmenovanou možnost, zúčastněné strany byly několikrát vyzvány, aby předložily dodatečné dokumenty a stanoviska, a učinily tak rovněž přímo, a to nejen v souvislosti s plánem nebo otevřenou veřejnou konzultací.

Konzultace o plánu probíhala od 4. září do 23. října 2020 a otevřená veřejná konzultace od 4. září do 27. listopadu 2020, a to prostřednictvím internetových stránek Evropské komise ve všech úředních jazycích EU. Cílem konzultací bylo shromáždit informace a zpětnou vazbu od občanů EU a příslušných zúčastněných stran (veřejné orgány, podniky a jejich sdružení, nevládní organizace, výzkumné a akademické instituce), které měly přispět k dokončení akčního plánu.

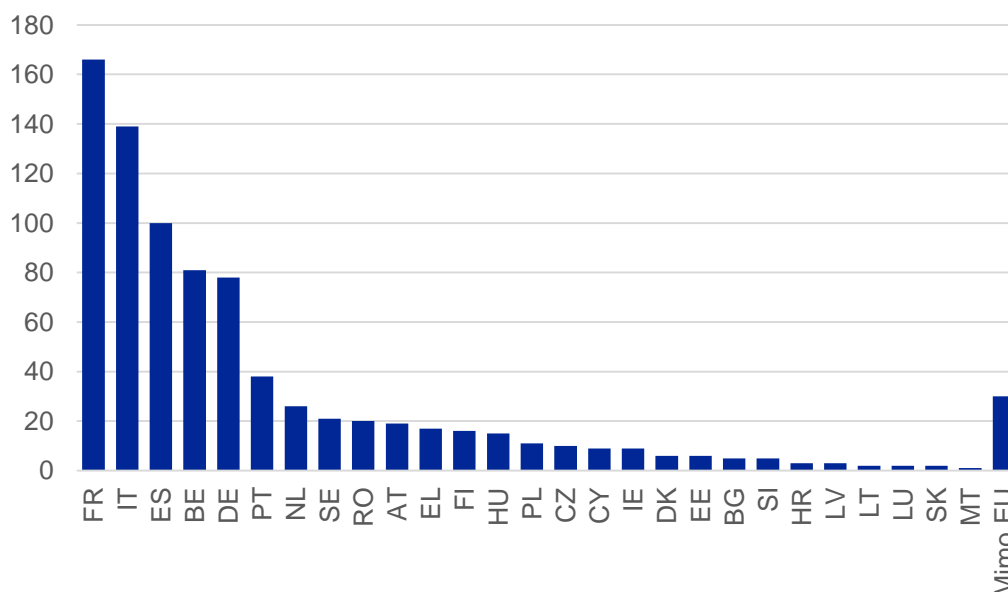
Byly rovněž provedeny cílené konzultace s příslušnými orgány členských států EU odpovědnými za ekologickou produkci (na různých zasedáních Výboru pro ekologickou produkci); s podnikatelskými a profesními organizacemi působícími na úrovni EU v odvětví ekologické produkce (producenti, maloobchodníci, zpracovatelé); s občany EU a spotřebitelskými organizacemi a s organizacemi občanské společnosti působícími na úrovni EU v ekologickém zemědělství (např. zasedání skupiny pro občanský dialog); a s několika třetími zeměmi.

PŘEHLED ODPOVĚDÍ

V rámci konzultace o plánu bylo získáno celkem 124 odpovědí. Většinu příspěvků k této konzultaci poskytli občané EU, což představuje 33 % všech respondentů (41 odpovědí), za nimi následují sdružení podniků (23 % – 28 odpovědí) a společnosti / obchodní organizace (19 % – 23 odpovědí). Nevládní organizace předložily 16 odpovědí (13 %), veřejné orgány poskytly tři odpovědi (2 %), akademické/výzkumné instituce a odbory se zúčastnily se dvěma odpověďmi (2 %) a jedna odpověď přišla od občana třetí země. Zbývajících 6 % (osm odpovědí) respondentů se označilo za „ostatní“.

V otevřené veřejné konzultaci se získalo 841 odpovědí, z nichž jedna byla duplicitní, což vedlo k tomu, že v úvahu pro posouzení odpovědí na konzultaci se vzalo 840 odpovědí.

Graf 1. Počet respondentů ve veřejné konzultaci podle země původu



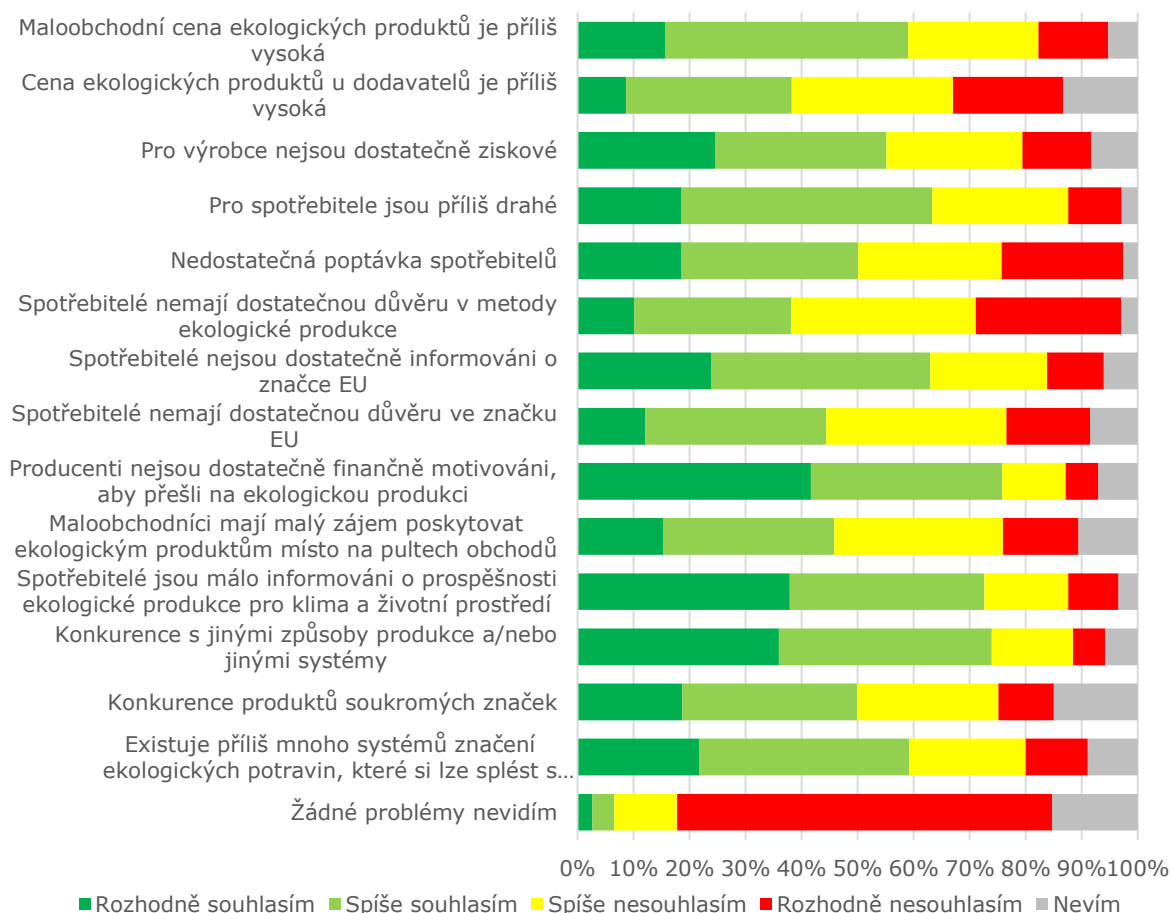
Většinu příspěvků k této konzultaci poskytli občané EU, což představuje 52 % všech respondentů (437 odpovědí), za nimi následují společnosti / obchodní organizace (16 % – 133 odpovědí) a sdružení podniků (8 % – 69 odpovědí). Nevládní organizace předložily 51 odpovědí. Ze všech respondentů představovaly akademické/výzkumné instituce 4 % (36 respondentů) a veřejné orgány přibližně stejný podíl se 33 odpověďmi. Jedno procento odpovědí pocházelo od organizací zabývajících se životním prostředím (devět odpovědí), od občanů třetích zemí (devět odpovědí) a od odborů (pět odpovědí). Odpovědi předložily dvě spotřebitelské organizace. Zbývajících 7 % (56 odpovědí) respondentů se označilo za „ostatní“.

Kromě toho bylo k analýze ponecháno 87 dokumentů připojených k veřejné konzultaci, 16 dokumentů připojených k plánu a sedm dalších podání, což je celkem 110 dokumentů.

VÝSLEDKY UZAVŘENÝCH A OTEVŘENÝCH OTÁZEK VEŘEJNÉ KONZULTACE

Více než tři čtvrtiny respondentů (78 %) uznaly přítomnost překážek pro větší produkci a spotřebu ekologických potravin v EU (součet respondentů, kteří u možnosti „Žádné problémy nevidím“ uvedli „Rozhodně nesouhlasím“ nebo „Spíše nesouhlasím“). Překážky vnímané jako nejdůležitější (součet odpovědí „Rozhodně souhlasím“ a „Spíše souhlasím“) byly „*Producers are not sufficiently financially motivated to move to ecological production*“ (76 %), pak následují „*Competition with other production methods or other systems*“ (74 %) a „*Consumers are not sufficiently informed about the benefits of ecological production for climate and the environment*“ (73 %).

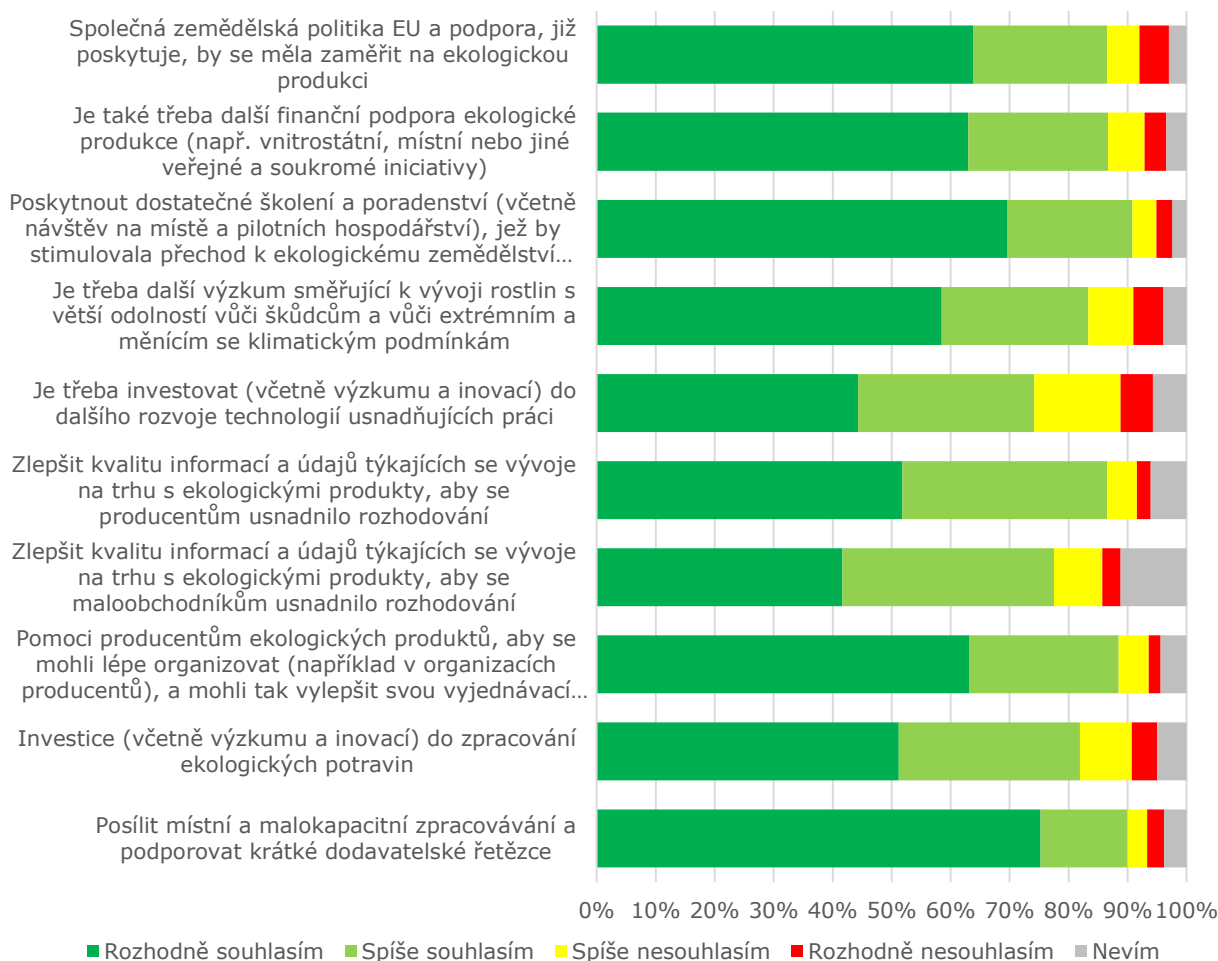
Graf 2. Překážky pro větší produkci a spotřebu ekologických potravin v EU v současnosti



Většina respondentů (63 %) považovala ekologické potraviny za příliš drahé pro spotřebitele a uvedla, že spotřebitelé nejsou dostatečně informováni o značce EU (63 %) a že existuje příliš mnoho systémů značení ekologických potravin, které si lze splést s produkty ekologického zemědělství (59 %). Na dotaz ohledně dalších stávajících překážek větší výroby a spotřeby ekologických potravin v EU respondenti za první překážku označili cenu konvenčních produktů (43 zmínek). 12 respondentů jako překážku rovněž uvedlo nedostatek důvěry v ekologickou značku EU a 11 respondentů informace o přínosech ekologického zemědělství pro zdraví a životní prostředí.

Pokud jde o dopady krize COVID-19 na potravinový systém a na produkci a spotřebu ekologických potravin, velká většina respondentů (85 %) uvedla, že „krize ukázala, že naše zemědělství je závislé na sezónní práci“. Většina respondentů (59 %) uvedla, že krize „posílila ekologické zemědělství a jeho úlohu v zabezpečení dodávek potravin v EU“. Krize „urychlila strukturální změny ve spotřebě potravin ve prospěch ekologického zemědělství“ pro 53 % účastníků. Podle 51 % respondentů bude zvýšená poptávka po ekologických produktech po krizi COVID-19 pokračovat.

Graf 3. Opatření důležitá pro stimulaci produkce ekologických produktů



Celkově bylo dosaženo vysoké úrovně shody o devíti opatřeních navržených pro rozvoj odvětví ekologické produkce v EU (od 57 % do 91 %). Všeobecná shoda (91 % odpovědí) panovala u zvyšování povědomí o přínosech ekologického zemědělství pro životní prostředí a klima. Úroveň podpory byla u čtyř akcí vyšší než 80 %: i) školní programy na propagaci zdravého jídla (83 %); ii) ekologické produkty ve veřejných/soukromých zařízeních a jídelnách (83 %); iii) zvýšení viditelnosti a výběru ekologických produktů u maloobchodníků (83 %) a iv) větší počet veřejných zakázek na ekologické produkty (81 %). Více než tři čtvrtiny respondentů podpořily dvě akce související s propagací: informační kampaně o logu EU pro ekologickou produkci (78 %) a propagační kampaně zemědělských produktů cílené na ekologické produkty (77 %). Podle 76 % účastníků by měla být zlepšena cenová konkurenceschopnost ekologických produktů. Padesát sedm procent respondentů uvedlo, že logo EU pro ekologickou produkci není dostatečně rozpoznáváno. Na dotaz ohledně dalších opatření pro rozvoj odvětví ekologické produkce v EU respondenti nejprve zmínili potřebu lépe informovat spotřebitele (47 zmínek), zejména o zdravotních (12) a sociálních (9) přínosech ekologického zemědělství. Opakujícím se opatřením byla rovněž potřeba informovat o skutečných nákladech (s ohledem na externality) konvenčního zemědělství a uplatňovat je (37) a veřejné zakázky byly označeny za pozitivní faktor pro zvýšení poptávky po ekologických produktech (27 zmínek).

Bylo dosaženo vysoké úrovně shody o sedmi opatřeních navržených pro zlepšení důvěry spotřebitelů v odvětví ekologické produkce v EU (od 70 % do 92 %). Panovala všeobecná shoda (91 % odpovědí) ohledně toho, že informace o producentech ekologických produktů by měly být transparentní a spotřebitelé by je měli mít k dispozici a že jsou zapotřebí opatření, která spotřebitelům pomohou jasně odlišit logo EU pro ekologickou produkci od jiných systémů označování kvality nebo šetrnosti vůči životnímu prostředí. Podle 88 % respondentů by mělo být snazší určit původ ekologických produktů a podle 84 % respondentů je zapotřebí zvýšit úsilí při odhalování podvodů v odvětví ekologické produkce. Rovněž je třeba dále prozkoumat důvody nedostatečné důvěry spotřebitelů (86 %) a většího úsilí při odhalování podvodů v odvětví ekologické produkce (84 %). Respondenti nakonec uvedli, že orgány veřejné správy musí lépe kontrolovat dodržování pravidel pro ekologickou produkci (77 %) a že k usnadnění určování původu ekologických produktů by se měly více využívat informační technologie (70 %). Na dotaz ohledně dalších důležitých opatření ke zlepšení důvěry spotřebitelů v odvětví ekologické produkce v EU respondenti za nejdůležitější opatření označili potřebu větší transparentnosti a zvýšení úsilí v boji proti podvodům, zejména ve třetích zemích (35 zmínek). Bylo rovněž zmíněno informování spotřebitelů (23) a kombinace ekologické značky EU s označením místa/původu (18). Pokud jde o potřebu většího počtu kontrol, názory respondentů se lišily, : 21 zmínilo, že kontroly jsou již dostatečné, zatímco 10 zmínilo potřebu je zvýšit.

Stejně jako u předchozí otázky panovala všeobecná shoda týkající se podpory opatření navržených pro stimulaci produkce ekologických produktů (od 74 % do 91 % odpovědí). Největší podíl respondentů se shodl na tom, že za účelem stimulace přechodu z konvenčního na ekologické zemědělství je důležité poskytovat dostatečné školení a poradenství (91 %) a že je nezbytné posílit místní a malokapacitní zpracovávání a podporovat krátké dodavatelské řetězce (90 %). Respondenti uznali potřebu pomoci producentům ekologických produktů se lépe organizovat (např. v organizacích producentů) s cílem zlepšit jejich vyjednávací pozici v dodavatelském řetězci (88 %). Rovněž existuje potřeba zlepšit kvalitu informací a údajů

týkajících se vývoje na trhu s ekologickými produkty, aby se producentům usnadnilo rozhodování (87 %). Shodli se na skutečnosti, že ekologická produkce by měla využívat finanční podpory, a to i v rámci společné zemědělské politiky.

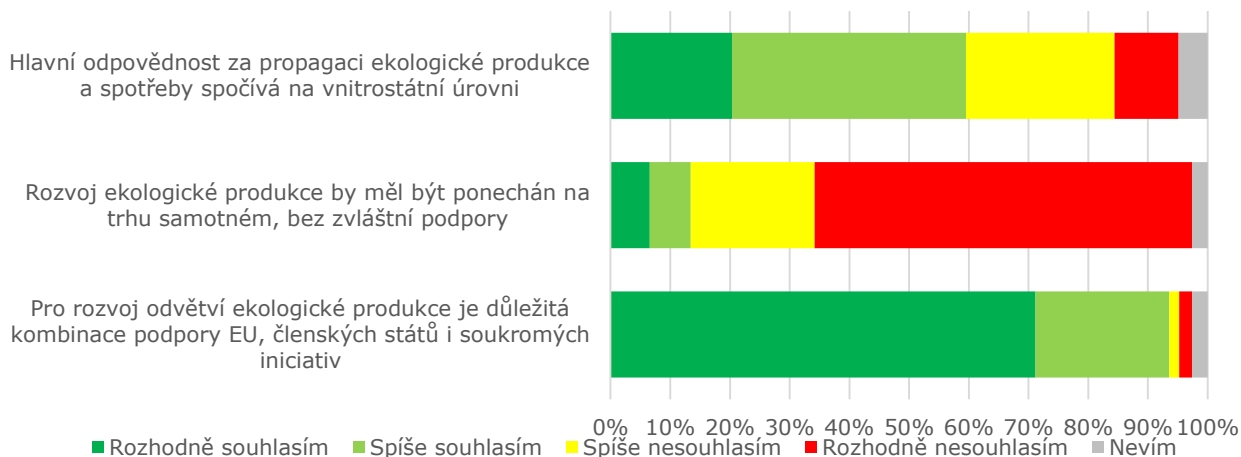
Co se týče otázky týkající se odvětví ekologické živočišné produkce, respondenti souhlasili s tím, že „producentům by se mělo pomáhat, aby našli vhodné ekologické krmivo pro výživu zvířat“ (86 %) a že „je třeba další výzkum, aby bylo možné určit a vyvinout osvědčené postupy pro metody krmení ekologickými krmivy a alternativními složkami krmiv“ (82 %). Podobná míra shody se vztahovala na stanovisko, že „ekologická živočišná produkce by měla dostat zvláštní podporu“ (82 %), poté následovalo, že „akvakultura by měla být podporována, aby i prostřednictvím výzkumu získala více informací o metodách šlechtění a krmení“ (78 %).

Co se týče otázky o hlavních výhodách ekologické produkce z hlediska životního prostředí, respondenti určili příznivé dopady ekologické produkce ve vztahu k biologické rozmanitosti (92 %), ochraně kvality půdy (88 %) a kvalitě vody (84 %). Podle 83 % respondentů ekologická produkce podporuje oběhové hospodářství a podle 80 % respondentů zajišťuje odpovědné využívání energie a přírodních zdrojů. Podle 78 % respondentů podporuje uhlíkovou neutralitu, umožňuje přizpůsobit se měnícímu se klimatu a pomáhá omezit znečištění vzduchu.

Více než dvě třetiny respondentů rozhodně souhlasily s tvrzením, že by v ekologickém zemědělství mělo být podporováno udržitelné využívání vody a nahrazování plastů při balení. Stejnou úroveň podpory obdržely větší investice do výzkumu a inovací a udržování sítí ekologických hospodářství. Značně menší část respondentů rozhodně souhlasila s návrhem na postupné vyřazení sporných vstupů, jako je měď. Zde plně souhlasilo pouze 38 % respondentů. Je však třeba poznamenat, že silná podpora tohoto návrhu byla největší mezi respondenty označujícími se za občany a akademické/výzkumné instituce.

Panovala shoda ohledně toho, že „pro rozvoj odvětví ekologické produkce je důležitá kombinace podpory EU, členských států i soukromých iniciativ“. Více než 70 % respondentů s tímto tvrzením rozhodně souhlasilo a dalších 23 % souhlasilo alespoň částečně. Na základě tohoto tvrzení 84 % respondentů rozhodně nesouhlasilo (63 %) nebo spíše nesouhlasilo (21 %) s názorem, že rozvoj ekologické produkce by měl být ponechán na trhu samotném. Vzorce odpovědí naznačují, že více než polovina respondentů (59 %) se domnívá, že hlavní odpovědnost za propagaci ekologické produkce spočívá na vnitrostátních orgánech. Na dotaz ohledně jakýchkoli dalších dodatečných opatření na posílení produkce a spotřeby ekologických potravin respondenti navrhli vyvážit náklady mezi konvenční a ekologické produkty (36 zmínek), zlepšit příjem a pracovní podmínky zemědělců (29) a označili potřebu výzkumu na podporu inovací (23).

Graf 4. Rozvoj odvětví ekologické produkce: veřejná podpora, nebo soukromá iniciativa?



Respondenti za důležitou rovněž označili potřebu pomoci zemědělcům při přístupu na trhy jako způsob podpory odvětví ekologické produkce (15), zlepšování biologické rozmanitosti v hospodářstvích (13), další podporu zemědělců během přechodu (11) a provádění výzkumu dopadů ekologického zemědělství (11).

V neposlední řadě byla zmíněna dodatečná opatření týkající se vzdělávání v oblasti ekologického zemědělství (9), podpory drobného zemědělství (8) a rozvoje zemědělských poradenských služeb (5) a byly vzneseny obavy ohledně pravomocí maloobchodníků (6).

KOMBINOVANÁ ANALÝZA UZAVŘENÝCH/OTEVŘENÝCH OTÁZEK A STANOVISEK PŘEDLOŽENÝCH K VEŘEJNÉ KONZULTACI K NAVRHOVANÝM TÉMATŮM A OPATŘENÍM

Co se týče různých témat v akčním plánu, všechna jsou v různé míře podporována kvantitativními a kvalitativními vstupy z otevřené veřejné konzultace:

- Všech 15 témat získalo silnou podporu nebo podporu v kvantitativních odpovědích. Ze všech témat byla o něco menší míra podpory poskytnuta tématům 1.1 „Podpora loga EU“; 1.4 „Předcházení podvodům v potravinářství a posílení kontrol“; 2.3 „Podpora organizování potravinového řetězce“ a 3.3 „Financování výzkumu alternativ ke sporným vstupům“.
- Čtyři témata byla ve vztahu k akčnímu plánu zmíněna jako důležité aspekty, a to obzvláště často v kvalitativních vstupech (30 a více stanovisek a odpovědí na otevřené otázky): témata 1.1 „Podpora loga EU“; 1.2 „Podpora ekologických jídelen a větší využívání zelených veřejných zakázek“; 2.1 „Podpora přechodu, investic a výměny osvědčených postupů“; a 2.3 „Podpora organizování potravinového řetězce“.
- Další témata, která byla zdůrazněna některými kvalitativními příspěvky (15 až 29 stanovisek a odpovědí na otevřené otázky), se týkají témat 1.5 „Zlepšení sledovatelnosti“; 2.4 „Posílení místních a malých zpracovatelů a podpora krátkého obchodního cyklu“; 3.1 „Zvyšování genetické biologické rozmanitosti“; a 3.2 „Snížení uhlíkové stopy“.

Co se týče různých akcí v akčním plánu:

- Všech 22 akcí (41 dílčích akcí) získalo silnou podporu nebo podporu v kvantitativních odpovědích. Pro tři akce nebyly k dispozici žádné kvantitativní informace. V kvalitativních odpovědích bylo na 41 dílčích akcí odkazováno v různé míře.
- Obecná podpora všech akcí byla nejsilnější pro osu 3. O něco více než polovina dílčích akcí v rámci osy 1 získala silnou podporu prostřednictvím kvantitativních odpovědí. Většina dílčích akcí v ose 2 získala silnou podporu.
- Pro dvě akce nebyly prostřednictvím kvantitativních vstupů poskytnuty žádné informace: akce 13 „zvyšovat povědomí a poskytovat lepší informace o skupinové certifikaci“; a akce 15 „navrhování opatření pro ekologické zemědělství se zvláštním důrazem na genderové a sociální aspekty“. Příspěvatelé však ve stanoviscích zmínili aspekty obou akcí.
- Kvalitativní příspěvky poskytly proměnlivější počet odkazů na 41 dílčích akcí. Dvě dílčí akce obdržely mnoho kvalitativních příspěvků (22 až 33 stanovisek a odpovědí na otevřené otázky): dílčí akce 2a – „přidělovat rozpočet v politice na podporu zemědělství, využívat jej ke zvyšování povědomí spotřebitelů a stimulovat poptávku“ a dílčí akce 9b „zajistit co nejlepší využití nové SZP na podporu“.

- V některých příspěvcích byly uvedeny čtyři další (dílčí) akce (12 až 22 stanovisek a odpovědí na otevřené otázky): 1c „určit akce, na kterých se bude informovat o ekologických produktech“; 9a „posoudit okolnosti a potřeby členských států“; 15 „navrhovat opatření pro ekologické zemědělství se zvláštním důrazem na genderové a sociální aspekty“; a akce 20 „financování výzkumu alternativ ke sporným vstupům“. Jen v málo nebo žádných příspěvcích bylo uvedeno zbývajících 35 (dílčích) akcí (až jedenáct stanovisek a odpovědí na otevřené otázky).

Kvalitativní odpovědi rovněž poskytly dodatečné specifikace akcí navržených v akčním plánu pro ekologickou produkci. Respondenti navrhli nápady na akce a dílčí akce. Respondenti zároveň poskytli informace o tom, jak konkrétně provést různé akce a dílčí akce.

Příspěvatelé poskytli odlišná stanoviska k úloze maloobchodníků v ekologickém hodnotovém řetězci. Co se týče rostoucí poptávky po ekologických produktech a jejich spotřebě, příspěvatelé viděli potřebu zajistit cenovou dostupnost ekologických produktů pro spotřebitele a zároveň ziskovost pro producenty a zajistit místní dostupnost (kvalitních) ekologických produktů. Další zmíněné akce se týkaly struktury distribuční sítě ekologických produktů a cenové soutěže a požadovaly opatření, která by zabránila znevýhodnění nezávislých maloobchodníků. Za nepřímou překážku distribuce ekologických potravin byla rovněž považována certifikace.

Zhruba čtvrtina všech příspěvatelů rovněž vyjádřila obecné obavy týkající se aspektů zahrnutých v návrhu akčního plánu pro ekologickou produkci. Patřily k nim aspekty týkající se strategií, cílů a jejich monitorování, regulačního rámce souvisejícího s ekologickým zemědělstvím (např. nesrovnalosti, vyloučení některých produktů), kontroverzních stanovisek k přínosu ekologického zemědělství k celosvětovým otázkám udržitelnosti, otázek o obecném politickém přístupu a spotřebitelů a poptávky.